Kolm arukat küla

Harjumaa kodanikuühendusi, ettevõtjaid ja kohalikke omavalitsusi ühendava katusorganisatsiooni Leader tegevusrühma Põhja-Harju koostöökogu kaks aastat väldanud programm „Arukad külad“ (*Smart Villages*) on Euroopa Komisjoni algatus innovaatiliste lahenduste juurutamiseks külakogukondades, toetudes kogukonna väärtustele ja võimalustele. Eesmärk on kohaliku elu edendamine läbi kogukondade koostöö teiste küladega nii Eestis kui ka üle piiri.

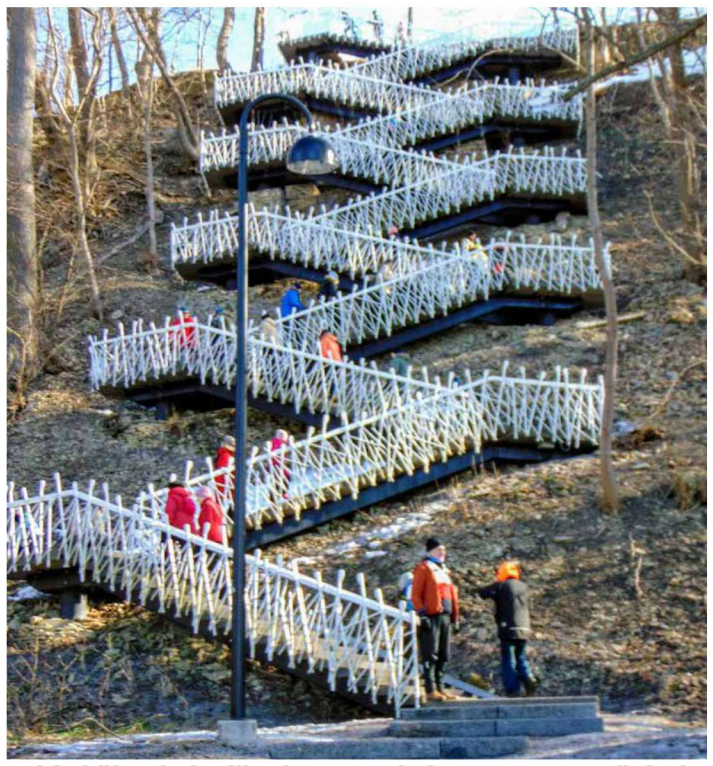

Lubja külaseltsi tellitud trepp valmis 2017. aasta sügisel ametliku kingitusena Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks. Trepi autor on arhitekt Oliver Alver ja konstruktor Julia Parind. Nüüd tahetakse treppi lähedusse paigutada ka esimene „rääkiv“ pink. Foto erakogu

Programmis on 24 piirkonda üle Eesti saanud võimaluse mentortoe najal oma küla tugevused ja nõrkused mõtteliselt pulkadeks lahti lammutada ja siis konstruktiivsel viisil jälle kokku klappida. Põhja-Harju piirkonnas on selle tulemusena kolmel külal – Lubja, Uuesalu ja Neeme – valminud arengukava, mille järgi oma samme lähiaastatel seada, et elukeskkond saaks parem.

Lubja küla rääkivad pingid

Lubja kandi rahvas Viimsi vallas on näiteks jõudnud järeldusele, et kõige arukam on pakkuda elanikule ja läbisõitjale istet. Pinki, kui päris täpne olla. Koos võimalusega lõõgastuda, stressi maandada ja haritumaks saada. Piloottegevuse käigus valmib toekas istumisalune, mis esialgu jutustab Lubja küla loo läbi kahe aadliproua autentse kirjavahetuse. Seda nii raamatukapis käegakatsutaval kujul kui ka QR-koodi abil nutiseadmes audiofailina Lubja külaseltsi veebilehel.

Esimene pink plaanitakse paigaldada Lubja klindiastangule. Ja et unistada tuleb ikka suurelt, siis miks ei võiks tulevikus olla ka Laidoneri mõisa territooriumil üks pink, mis räägib Laidoneri loo; Kirovi vana kolhoosimaja õuel aga teine, mis avab kunagise kolhoosi fenomeni. Sellised ettevõtmised väärtustavad ajaloolist ja kultuuripärandit.

Uuesalus valgustus külaplatsile

Aedlinnalaadses Uuesalus Rae vallas, mis on viimase kümne aasta jooksul ligi 100-lt elanikult 1050-le tõusnud, tegeletakse matkamisega vähem, kasvamisega rohkem. Nii küla mikrokui ka makrosüsteemis, ehk hoovide-õuede siseselt, ja ka külana tervenisti.

Uuesalu noored on end kokku kogunud. Foto Marko Koks

Kui midagi Uuesalu kohta meelde jätta, siis tegemist on ühe noorima registreeritud külaga Eestis, mille sündimust kirjeldab Uuesalu külaseltsi esindaja Eduard Erkki Laur lühidalt ja konkreetselt – ebareaalne. Ja et noorsugu ei pane kasvamist pausile, on arenguprogrammi raames ühehäälse otsusega kõige targem esimesena sihikule võtta turvalisema elukeskkonna loomine.

Kohalik kelgumägi ja külaplats saavad endale autonoomsed valgusallikad, mis kirjade järgi täidavad funktsiooni ka külmal ja pimedal talveajal. Erkki avaldab lootust, et külmakindlust saab testida ehk juba saabuval talvel, aga vähem paanikat põngerjate ja pimeduse pärast on sügisel juba kindlasti.

Neeme külla kino

Tallinna südalinnast vaid napi 40 kilomeetri kaugusel asuvas Neeme külakeses, kus lõviosa elanikest moodustavad noored lastega pered, liigutakse mõtete ja tegudega selles suunas, et maagiline elukeskkond linnalähedases männimetsas poolsaare tipus oleks veelgi turvalisem ja ühtehoidvam.

Eks Tallinna läheduse ja ahvatlustega tule siingi võistelda, ent ühe lahendusena külaelanike ühtehoidvuse suurendamiseks nägi külaselts külakino loomist. Mõttes on nii pühapäevased perehommikud kui ka filmiõhtud kogukonna igas vanuses inimestele.

Neeme rannavalve seltsi esindaja Tõnu Vaheri ütlust mööda andis arukate külade programmis osalemine külale võimaluse oma tugevused ja nõrkused, eesmärgid ja võimalused põhjalikult läbi mõelda ning valmis sai küla arengukava. Ja külakino hommikutel-õhtutel hakkavad üheskoos kindlasti ka mõtted lendama – arengukavast koorus välja suisa 17 ideed, millega küla unistuste elukeskkonnale ja nutikatele lahendustele veelgi lähemale liikuda. ⏭

Artikkel on valminud Leaderi koostööprojekti „Arukate külade arenguprogramm“ raames.

INFO

Mis on Arukas küla?
Arukas küla on see, kes leiab üles oma kogukonna tugevused ja paneb need enda kasuks tööle. Digilahendused ei ole seejuures ilmtingimata kohustuslik element – ka kogukonnateenused, taastuvenergia, ringmajandus on märksõnad, mis arukat küla iseloomustavad. Neeme, Uuesalu ning Lubja näivad olevat arenguprogrammist võtnud vastavalt oma vajadustele maksimumi.

Huvi korral on võimalik heade näidetega mujal Euroopas tutvuda Euroopa arukate külade võrgustiku Smart Rural 21 (www.smartrural21.eu) veebilehel.

Arukate külade arenguprogrammi kohta saab rohkem infot: https://leaderliit.eu/arukad-kulad/.

Põhja-Harju koostöökogul on juba koostamisel ka uus arukate külade koostööprojekt 2022–2024, et haarata piirkonnast (Rae, Viimsi, Jõelähtme vallad) programmi veelgi enam külasid. Lisainfo: leaderph.eu.

Harju Elu
Peatoimetaja: Ülo Russak, ylo@harjuelu.ee
Toimetus: Merit Põld merit.pold@harjuelu.ee, Askur Alas askur.alas@harjuelu.ee
Küljendus: Piret Tuur
Müük: myyk@harjuelu.ee, tel 646 2214
ST sisuturundus

Toimetus: 11317 Tallinn, Pärnu mnt 139C, 7. korrus, www.harjuelu.ee, info@harjuelu.ee, tel 646 2215, kell 10–16
Maakonnaleht Harju Elu, tellimisindeks 69 841, trükk AS Printall.

Reklaami sisu ja lugejakirjades toodud seisukohtade eest toimetus ei vastuta.
Reklaamide laekumise tähtaeg reedesesse lehenumbrisse on kolmapäeval kell 14.00.

Väljaanded
Harju Elu, Jõelähtme Vallaleht, Kiili Ekstra, Kiili Leht, Kose Teataja
Reklaami tellimine
myyk@harjuelu.ee, tel 646 2214